

Vergaderjaar 2024-2025

33 835

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

D

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 18 oktober 2024

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit¹ hebben kennisgenomen van de brief van 24 juni 2024 waarin de voorganger van de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur de Staten-Generaal het jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) ter kennisname had aangeboden.²

Naar aanleiding hiervan is op 18 september 2024 een brief gestuurd aan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

De staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft op 15 oktober 2024 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste Commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
De Boer

¹ Samenstelling:

Oplaat (BBB) (*voorzitter*), Kemperman (BBB), Jaspers (BBB), Van Knapen (BBB), Kluit (GroenLinks-PvdA), Janssen-van Helvoort (GroenLinks-PvdA), Fiers (GroenLinks-PvdA), Thijssen (GroenLinks-PvdA), Van Gurp (GroenLinks-PvdA) (*ondervoorzitter*), Van Ballekom (VVD), Meijer (VVD), Klip-Martin (VVD), Rietkerk (CDA), Prins (CDA), Aerdts (D66), Van Meenen (D66), Van Kesteren (PVV), Visseren-Hamakers (PvdD), Baumgarten (JA21), Van Aelst-Den Uijl (SP), Holterhues (CU), Dessing (FVD), De Vries (SGP), Perin-Gopie (Vlt), Van Rooijen (50PLUS), Van der Goot (OPNL)

² Kamerstukken I 2023/24, 33835, C.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Den Haag, 18 september 2024

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van 24 juni 2024 waarin uw voorganger de Staten-Generaal het jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) ter kennisname heeft aangeboden.³ De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP hebben naar aanleiding van dit jaarverslag een aantal vragen en opmerkingen die zij gezamenlijk hebben geformuleerd. De leden van de fractie van D66 sluiten zich aan bij deze vragen en opmerkingen voor zover deze betrekking hebben op de capaciteit en onderbezetting van de NVWA.⁴ De leden van de fracties van de ChristenUnie en de PvdD sluiten zich aan bij (alle) vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP

De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP informeren naar de leidende principes bij het bepalen van de inzet van de NVWA-OD. Zijn dit de budgettaire middelen of het effectief tegengaan van misstanden in onder meer de voedingsmiddelenindustrie en de veehouderij, zo vragen deze leden.

Verder vragen de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP of de NVWA-OD haar taak, te weten het 'strafrechtelijk onderzoek naar grootschalige criminaliteit die een gevaar vormt voor de voedselveiligheid, volksgezondheid, milieu, de gezondheid van planten en dieren en producten in Nederland',⁵ met de huidige middelen naar behoren kan uitvoeren.

De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP lezen in het jaarverslag dat de NVWA-OD in 2023 achttien onderzoeken heeft aangeleverd bij het Functioneel Parket (FP).⁶ Zij vragen of er naast deze achttien onderzoeken in 2023 ook verzoeken zijn afgewezen of op de plank zijn blijven liggen. Als die vraag bevestigend wordt beantwoord dan horen zij graag om hoeveel zaken het gaat en wat er met deze zaken gebeurt.

In het jaarverslag staat vermeld dat sprake is van een onderbezetting bij de NVWA-OD.⁷ De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vragen u welke gevolgen dit heeft voor het strafrechtelijk onderzoek, welke inspanning er van het Rijk te verwachten is om deze onderbezetting op te lossen en op welke termijn in dit verband concrete voorstellen kunnen worden verwacht. In het verlengde hiervan informeren zij of het nieuwe kabinet bereid is om de middelen uit het vorige regeerakkoord alsnog toe te kennen. Ook is in het jaarverslag te lezen dat niet alle regeerakkoordmiddelen zijn toegekend en dat er sinds medio 2023 sprake is van een zeer

³ *Kamerstukken I 2023/24, 33835, C.*

⁴ Vierde alinea van de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP.

⁵ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 4.

⁶ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 5.

⁷ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 13.

terughoudend aannamebeleid bij de NVWA.⁸ De leden van voornoemde fracties vragen u waarom er bij de NVWA een terughoudend aannamebeleid is nu zowel bij de IOD als bij het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) wordt gesproken over het achterblijven van de resultaten vanwege een tekort aan personeel.⁹ Zij horen graag wat het kabinet samen met de NVWA gaat doen om de personeelstekorten op te lossen.

Van genoemde achttien zaken die de NVWA-IOD in 2023 heeft aangeleverd bij het FP zijn er twee zaken die betrekking hebben op 'Diergezondheid en Dierenwelzijn', zo stellen de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vast.¹⁰ In de publieke opinie zijn problemen rond dierwaardige veehouderij zeer zichtbare zaken die tevens grote impact hebben op het draagvlak in de samenleving voor de veehouderij. Gelet hierop vragen de leden van genoemde fracties waarom in 2023 slechts twee van de achttien zaken betrekking hebben op diergezondheid en dierenwelzijn. Dit klemmt te meer wanneer daarbij wordt betrokken de slechte situatie bij zowel slachthuizen als het transport van dieren.

Acht van meergenoemde achttien zaken die de NVWA-IOD in 2023 heeft aangeleverd bij het FP hebben betrekking op 'Natuur & Milieu'.¹¹ De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vragen u in welke verhouding die acht afgeronde dossiers staan tot het werkelijke aantal in 2023 gepleegde milieumisdrijven. Van deze acht afgeronde dossiers vallen twee dossiers binnen het domein gewasbeschermingsmiddelen.¹² Genoemde leden vragen of u kunt aangeven welke feiten worden gezien als strafbaar als het gaat om het overtreden van de regels rond gewasbeschermingsmiddelen en hoe het mogelijk is dat er in 2023 maar twee strafbare feiten zijn afgerond rond gewasbeschermingsmiddelen. Zij informeren in dit verband ten slotte of bij het onderzoek naar strafbare feiten ook gekeken wordt naar de verkoop van in Nederland verboden bestrijdingsmiddelen en pesticiden, door nationale en internationale bedrijven aan Nederlanders, via internet.

In paragraaf 3.3 wordt volgens de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP in het jaarverslag expliciet benoemd dat de NVWA sterk afhankelijk is van signalen van dierenwelzijnsorganisaties voor de signalering van misstanden in de dierhouderij-sector.¹³ Tegelijkertijd leeft er bij sommige partijen in het parlement frustratie over het activisme van dierenwelzijnsorganisaties en worden deze onder druk gezet door hun (financiële) bestaansrecht te agenderen dan wel het demonstratierecht in te perken, aldus genoemde leden. Het zou in hun ogen daarom, om meerdere redenen waaronder de kwaliteit van het openbaar bestuur, beter zijn wanneer de overheid zelf zijn zaken zo op orde heeft dat het eigen toezicht voldoende zicht geeft op misstanden. Zij vragen of u kunt reflecteren op het gegeven dat de overheid in het dierenwelzijnsdomein blijkbaar sterk afhankelijk is van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) voor het signaleren van misstanden. Ook vragen zij of het kabinet kan aangeven of en hoe zij het

⁸ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 5.

⁹ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 6 (m.b.t. FEK) en 13 (m.b.t. IOD).

¹⁰ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 5.

¹¹ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 5.

¹² Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 11.

¹³ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), p. 12.

toezicht en de handhaving zo inrichten dat deze misstanden en de signalering daarvan tot het verleden gaan behoren en niet meer tot het werk van NGO's hoeven te horen en wat hiervoor nodig is.

In paragraaf 3.3 van het jaarverslag staat verder vermeld dat de onderzoeken naar misstanden op het gebied van dierenwelzijn onder meer hebben plaatsgevonden bij de illegale slacht van dieren.¹⁴ De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vragen of u kunt aangeven wanneer 24-uurs cameratoezicht in slachthuizen wordt geïnstalleerd en of u een inschatting kunt geven welke middelen hiervoor bij de NVWA extra nodig zouden zijn.

Op het gebied van milieucriminaliteit is onder meer een bestuurlijk signaal afgegeven naar aanleiding van een afgerond onderzoek over mestfraude, zo vermeldt het jaarverslag.¹⁵ De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vragen of u kunt aangeven hoeveel zaken er bij de NVWA-IOD lopen die betrekking hebben op mestfraude nu de 'realtime monitoring' van start is gegaan. Ook vragen zij of u een inhoudelijke onderbouwing van deze resultaten kunt geven en waarom het er zoveel of zo weinig zijn.

Ten slotte vragen de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP of u deze vragen uiterlijk in de week vóór de behandeling van de begroting van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur in de Tweede Kamer kunt beantwoorden.

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

G.J. Oplaat

Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

¹⁴ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Waren-
autoriteit (NVWA), p. 12.

¹⁵ Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Waren-
autoriteit (NVWA), p. 13.

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 oktober 2024

Hierbij ontvangt u, ook namens de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), de antwoorden op schriftelijke vragen van de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP van 18 september jl stelde over het Jaarverslag 2023 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) (kenmerk: 175490.01U; ingezonden: 18 september 2024).

Jean Rummenie
Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

1

Wat zijn leidende principes bij het bepalen van de inzet van de NVWA-OD. Zijn dit de budgettaire middelen of het effectief tegengaan van misstanden in onder meer de voedingsmiddelenindustrie en de veehouderij, zo vragen deze leden.

Antwoord

De NVWA-OD is een bijzondere opsporingsdienst (BOD) onder gezag van het Openbaar Ministerie en is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde op de beleidsterreinen van de ministeries LNVN en VWS.¹⁶

In beginsel acteert de NVWA-OD op 15 van de 23 NVWA-domeinen; Industriële productie, Bijzondere eet- en drinkwaren, Vleesketen, Diervoeder, Dierlijke bijproducten, Diergeneesmiddelen, Meststoffen, Gewasbescherming, Vis duurzaamheid, Natuur, Subsidies, Plantgezondheid, Productveiligheid, Dierenwelzijn en Levende Dieren & Diergezondheid. Dit zijn de domeinen waarvoor ook budget is verkregen voor de inzet van de OD. In totaal heeft de NVWA-OD circa 170 formatieplaatsen beschikbaar voor de strafrechtelijke handhaving op voornoemde domeinen. Het bepalen van die inzet gebeurt aan de hand van de prioriteiten vastgesteld in het handhavingsarrangement. In het handhavingsarrangement staan de afspraken van de NVWA met de betrokken ministeries en het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie over de strafrechtelijke handhaving. De prioriteiten voor de NVWA-OD in 2024 zijn Voedselveiligheid, Natuur & Milieu, Dierenwelzijn en Productveiligheid (in het bijzonder ten aanzien van attractie- en speeltoestellen). Deze prioriteiten worden meegewogen bij de selectie van strafrechtelijke onderzoeken.

2

Verder vragen de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP of de NVWA-OD haar taak, te weten het 'strafrechtelijk onderzoek naar grootschalige criminaliteit die een gevaar vormt voor de voedselveiligheid, volksgezondheid, milieu, de gezondheid van planten en dieren en producten in Nederland' met de huidige middelen naar behoren kan uitvoeren.

Antwoord

Met circa 170 fte de strafrechtelijke handhaving op 15 van de 23 domeinen van de NVWA voor heel Nederland uitvoeren is een flinke opgave. Omdat we te maken hebben met zogenaamde 'haalcriminaliteit', criminaliteit die vooral aan het licht komt door er naar te zoeken én het complexe wet- en regelgeving betreft zijn het altijd arbeidsintensieve onderzoeken. De aanpak van fraude is bovendien een ketenverantwoordelijkheid die begint bij beleidskeuzes en uitvoerbare en handhaafbare regelgeving. Daarna volgt de sector die geacht wordt de regelgeving na te leven. Gebeurt dit niet, dan pas komt handhaving aan bod. Hiervoor is het noodzakelijk dat er voldoende prioriteit en capaciteit wordt toegekend in de hele keten van toezichthouder, opsporing, vervolging tot de rechterlijke macht. Daarnaast spelen kwesties als de verstopping in de strafrechtketen en de problematiek rondom verschoningsrecht ook een rol.

In 2020 heeft Deloitte in opdracht van het ministerie van LNV een rapport¹⁷ uitgebracht over de vraag: "is de beschikbare capaciteit van de NVWA toereikend voor het takenpakket van de NVWA?". In dit rapport is ook onderzoek gedaan naar de verhouding tussen de taken en middelen van de NVWA-OD. Daaruit is naar voren gekomen dat er een forse toename in capaciteit vereist is willen de taken naar behoren kunnen worden uitgevoerd. Het rapport heeft geleid tot de regeerakkoordmiddelen die het vorige kabinet heeft toegezegd; 100 miljoen die verspreid over een periode tot en met 2028 zal worden verstrekt. Tot nu toe is 42 miljoen hiervan verwerkt in de begroting van de NVWA. Onder andere deze middelen hebben geleid tot een toename van de formatie van de NVWA-OD met 30 fte.

¹⁶ Conform de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten.

¹⁷ Onderzoek of de capaciteit van de NVWA toereikend is voor het actuele en toekomstige takenpakket (pp. 236-246 gaat over opsporing). [Onderzoek of de capaciteit van de NVWA toereikend is voor het actuele en toekomstige takenpakket – bijlage bij het eindrapport | Rapport | Rijksoverheid.nl](#).

3

De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP lezen in het jaarverslag dat de NVWA-IOD in 2023 achttien onderzoeken heeft aangeleverd bij het Functioneel Parket (FP). Zij vragen of er naast deze achttien onderzoeken in 2023 ook verzoeken zijn afgewezen of op de plank zijn blijven liggen. Als die vraag bevestigend wordt beantwoord dan horen zij graag om hoeveel zaken het gaat en wat er met deze zaken gebeurt.

De Intelligence-afdeling van de NVWA-IOD zorgt voor het zoeken naar en het opwerken van fraudesignalen. Hierbij wordt ook gelet op de balans tussen opgewerkte fraudesignalen en de beschikbare capaciteit om deze in onderzoek te nemen. Wanneer opgewerkte fraudesignalen niet in onderzoek worden genomen wordt waar mogelijk nagegaan of er andere interventies mogelijk zijn zoals bestuursrechtelijke handhaving, nader onderzoek door ketenpartners zoals bijvoorbeeld de ILT of RVO ofwel de inzet van alternatieve interventies.

In het jaarverslag staat vermeld dat sprake is van een onderbezetting bij de NVWA-IOD. De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vragen u welke gevolgen dit heeft voor het strafrechtelijk onderzoek, welke inspanning er van het Rijk te verwachten is om deze onderbezetting op te lossen en op welke termijn in dit verband concrete voorstellen kunnen worden verwacht. In het verlengde hiervan informeren zij of het nieuwe kabinet bereid is om de middelen uit het vorige regeerakkoord alsnog toe te kennen. Ook is in het jaarverslag te lezen dat niet alle regeerakkoordmiddelen zijn toegekend en dat er sinds medio 2023 sprake is van een zeer terughoudend aannamebeleid bij de NVWA.⁶ De leden van voornoemde fracties vragen u waarom er bij de NVWA een terughoudend aannamebeleid is nu zowel bij de IOD als bij het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) wordt gesproken over het achterblijven van de resultaten vanwege een tekort aan personeel.⁷ Zij horen graag wat het kabinet samen met de NVWA gaat doen om de personeelstekorten op te lossen.

Antwoord

De beperkte bezetting zoals genoemd in het jaarverslag zag op de teams Fraude Expertise Knooppunt (FEK) en Team Strategie en Advies. Hierdoor zijn bijvoorbeeld minder bestuurlijke signaleringen opgeleverd dan gepland. Ook had de IOD te maken met vertraagde openstelling van vacatures, een schaarse arbeidsmarkt en een lange inwerktijd van nieuwe collega's. Mede daardoor zijn - zoals aangegeven in antwoord - hierboven een beperkt aantal fraudesignalen aangeboden aan het Selectie-overleg. Naar aanleiding van de extra regeerakkoordmiddelen van het kabinet heeft de NVWA-IOD 30 fte extra formatie gekregen. Deze vacatures zijn inmiddels vervuld.

Bij de NVWA was de werving van nieuwe medewerkers medio 2023 tijdelijk vertraagd. Dat gold ook voor de IOD. Per januari 2024 is hier geen sprake meer van. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt blijft het een uitdaging om voldoende gekwalificeerd personeel binnen te halen. Dit laat onverlet dat de NVWA haar ambities hiervoor vasthoudt en vooralsnog haar wervingsopdracht continueert met behulp van recruiters en sourcers.

De structurele reeks extra financiële middelen voor de versterking van de NVWA oplopend naar €100 miljoen in 2028 uit het coalitieakkoord 2021 - 2025 zijn toegekend aan de begrotingen van LVVN en VWS. De NVWA zet deze middelen gefaseerd in, ook voor horizontale thema's zoals opsporingstaken. Ook dit kabinet zet deze lijn voort.

Tot slot blijft het uitvoeren van strafrechtelijk onderzoek naar 15 van de 23 domeinen van de NVWA voor heel Nederland met circa 170 fte een opgave. Zie ook antwoord op vraag 2.

4

Van genoemde achttien zaken die de NVWA-IOD in 2023 heeft aangeleverd bij het FP zijn er twee zaken die betrekking hebben op 'Diergezondheid en Dierenwelzijn', zo stellen de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vast.⁸ In de publieke opinie zijn problemen rond dierwaardige veehouderij zeer zichtbare zaken die tevens grote impact hebben op het draagvlak in de samenleving voor de veehouderij. Gelet hierop vragen de leden van genoemde fracties waarom in 2023 slechts twee van de achttien zaken betrekking hebben op diergezondheid en dierenwelzijn. Dit klemmt te meer wanneer daarbij wordt betrokken de slechte situatie bij zowel slachthuizen als het transport van dieren.

Antwoord

Zoals aangegeven in de beantwoording van vraag 1 acteert de NVWA-IOD in beginsel op 15 van de 23 domeinen van de NVWA waar zij circa 170 fte beschikbaar voor hebben. Dierenwelzijn is een maatschappelijk relevant thema en was in 2023 dan ook een van de benoemde prioriteiten voor de NVWA-IOD in het Handhavingsarrangement. Het jaarverslag van de IOD bevat een overzicht van de ingeleverde onderzoeken van de NVWA-IOD. Het genoemde aantal zaken die betrekking hadden op diergezondheid en dierenwelzijn is niet de totale handhavingsinzet op die domeinen. Per opgewerkt fraudesignaal wordt bepaald wat de beste aanpak is en dat hoeft niet altijd inzet van de IOD te zijn, maar kan ook een strafrechtelijk onderzoek door een BOA van Inspectie betreffen. Bestuursrechtelijke handhaving of interventies door een ketenpartner (zoals bijvoorbeeld de LID) zijn ook mogelijkheden om fraude effectief te bestrijden.

5

Acht van meergenoemde achttien zaken die de NVWA-IOD in 2023 heeft aangeleverd bij het FP hebben betrekking op 'Natuur & Milieu'.⁹ De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vragen u in welke verhouding die acht afgeronde dossiers staan tot het werkelijke aantal in 2023 gepleegde milieumisdrijven. Van deze acht afgeronde dossiers vallen twee dossiers binnen het domein gewasbeschermingsmiddelen. Genoemde leden vragen of u kunt aangeven welke feiten worden gezien als strafbaar als het gaat om het overtreden van de regels rond gewasbeschermingsmiddelen en hoe het mogelijk is dat er in 2023 maar twee strafbare feiten zijn afgerond rond gewasbeschermingsmiddelen. Zij informeren in dit verband ten slotte of bij het onderzoek naar strafbare feiten ook gekeken wordt naar de verkoop van in Nederland verboden bestrijdingsmiddelen en pesticiden, door nationale en internationale bedrijven aan Nederlanders, via internet.

Antwoord

De NVWA is 1 van de partners in de aanpak van Milieucriminaliteit. De NVWA is verantwoordelijk een aantal domeinen die vallen onder Milieucriminaliteit zoals Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen. Milieucriminaliteit valt bovendien ook onder de eerder vermelde zogeheten 'haalcriminaliteit': criminaliteit die vooral aan het licht komt door er naar te zoeken. Dat betekent dat we geen uitspraak kunnen doen over de totale omvang van het fenomeen. Wel is het aannemelijk dat het werkelijke aantal gepleegde milieumisdrijven velen malen hoger ligt dan waar de NVWA-IOD en de andere opsporingspartners zoals de ILT of de politie onderzoek naar kunnen doen.

Een aantal feiten uit de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn via de Wet op de economische delicten als strafbaar feit aangemerkt. Het betreft een tal van gedragingen die als overtreding of misdrijf kunnen worden gekwalificeerd. De hoofdmoot van deze strafbare feiten gaat over het gebruik van en de handel in gewasbeschermingsmiddelen. Bij gebruik kan worden gedacht aan het gebruik van niet-toegelaten middelen, het onjuist gebruik van legale middelen of onjuiste toepassing. Bij de handel in gewasbeschermingsmiddelen zijn het op de markt brengen van of import van niet-toegelaten middelen bekende vormen van criminaliteit.

Zoals aangegeven in de beantwoording van vragen 1 en 8 acteert de NVWA-IOD in beginsel op 15 van de 23 domeinen van de NVWA voor heel Nederland waar zij circa 170 fte beschikbaar voor hebben. Het domein Gewasbeschermingsmiddelen was in 2023 een van de benoemde prioriteiten voor de NVWA-IOD in het Handhavingsarrangement. Er zijn door de NVWA-IOD twee strafrechtelijke onderzoeken ingeleverd in 2023 die zien op gewasbeschermingsmiddelen, dit is echter niet de totale handhavingsinzet op dat domein. Zie ook beantwoording vraag 8. Aanvullend hierop wordt benadrukt dat de inzet van strafrecht alleen niet voldoende is voor de aanpak van milieucriminaliteit. Zoals ook in de beantwoording terugkomt van vraag 2 gaat het om een ketenverantwoordelijkheid die begint bij beleidskeuzes en uitvoerbare en handhaafbare regelgeving. Daarna volgt de sector die geacht wordt de regelgeving na te leven. Gebeurt dit niet, dan komt handhaving aan bod. Hiervoor is het noodzakelijk dat er voldoende prioriteit en capaciteit wordt toegekend in de hele keten van toezichthouder, opsporing, vervolging tot de rechterlijke macht.

De (internationale) online handel in gewasbeschermingsmiddelen is een onderwerp waar vanuit de NVWA aandacht voor is.

6

In paragraaf 3.3 wordt volgens de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP in het jaarverslag expliciet benoemd dat de NVWA sterk afhankelijk is van signalen van dierenwelzijnsorganisaties voor de signalering van misstanden in de dierhouderij-sector. Tegelijkertijd leeft er bij sommige partijen in het parlement frustratie over het activisme van dierenwelzijnsorganisaties en worden deze onder druk gezet door hun (financiële) bestaansrecht te agenderen dan wel het demonstratierecht in te perken, aldus genoemde leden. Het zou in hun ogen daarom, om meerdere redenen waaronder de kwaliteit van het openbaar bestuur, beter zijn wanneer de overheid zelf zijn zaken zo op orde heeft dat het eigen toezicht voldoende zicht geeft op misstanden. Zij vragen of u kunt reflecteren op het gegeven dat de overheid in het dierenwelzijnsdomein blijkbaar sterk afhankelijk is van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) voor het signaleren van misstanden. Ook vragen zij of het kabinet kan aangeven of en hoe zij het toezicht en de handhaving zo inrichten dat deze misstanden en de signalering daarvan tot het verleden gaan behoren en niet meer tot het werk van NGO's hoeven te horen en wat hiervoor nodig is.

Antwoord

De NVWA en Ngo's hebben eigen verantwoordelijkheden en gedeelde belangen vanwaaruit ze met elkaar te maken hebben; ze staan naast elkaar.

Ngo's zijn, net zoals bedrijven en burgers voor de NVWA belangrijke, aanvullende, bronnen voor informatie over misstanden of fraude. Dit blijkt ook uit het jaarverslag van de NVWA-IOD; De onderzoeken die zijn gedaan naar misstanden op het gebied van dierenwelzijn, kwamen aan het licht door inspecteurs van de NVWA, en ook door een NGO.

7

In paragraaf 3.3 van het jaarverslag staat verder vermeld dat de onderzoeken naar misstanden op het gebied van dierenwelzijn onder meer hebben plaatsgevonden bij de illegale slacht van dieren. De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vragen of u kunt aangeven wanneer 24-uurs cameratoezicht in slachthuizen wordt geïnstalleerd en of u een inschatting kunt geven welke middelen hiervoor bij de NVWA extra nodig zouden zijn

Antwoord

Er bestaat reeds cameratoezicht op vrijwillige basis tijdens werktijd van het slachthuis op alle grote en middelgrote slachthuizen. Daarnaast heeft de ambtsvoorganger van de minister van LNV gewerkt aan een wetsvoorstel waarmee cameratoezicht verplicht wordt. Het voorstel is om in het wetsvoorstel cameratoezicht niet 24 uur verplicht te stellen, maar alleen als er handelingen met dieren plaatsvinden. Dit wetsvoorstel ligt op dit moment ter toetsing bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Op basis van de uitkomst van de toetsen zal de minister van LNV bezien hoe ze het wetsvoorstel verder brengt in het proces. Ik kan nog geen inschatting geven van de kosten.

8

Op het gebied van milieucriminaliteit is onder meer een bestuurlijk signaal afgegeven naar aanleiding van een afgerond onderzoek over mestfraude, zo vermeldt het jaarverslag. De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP vragen of u kunt aangeven hoeveel zaken er bij de NVWA-IOD lopen die betrekking hebben op mestfraude nu de 'realtime monitoring' van start is gegaan. Ook vragen zij of u een inhoudelijke onderbouwing van deze resultaten kunt geven en waarom het er zoveel of zo weinig zijn.

Antwoord

Door de start van rVDM en het inrichten van de Control Room heeft NVWA Inspectie meer zicht ontwikkeld op de vervoersbewegingen van mest. Op basis van deze gegevens wordt inzicht

verkregen in afwijkingen en heeft inspectie reeds in meerdere gevallen op zeer korte termijn actie kunnen ondernemen tegen de ondernemer.

De NVWA kan geen uitspraken doen over lopende onderzoeken op een specifiek onderwerp. De afvoer van zgn. 'zwarte mest' is wel een onderwerp waarvoor de NVWA-IOD aandacht blijft houden. De NVWA-IOD doet geen uitspraken over lopende mestonderzoeken.

Ten slotte vragen de leden van de fracties van GroenLinks-PvdA en SP of u deze vragen uiterlijk in de week vóór de behandeling van de begroting van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur in de Tweede Kamer kunt beantwoorden.